

WOJEWODA OPOLSKI

PSiZ.I.431.16.2020.DG

Opole, dnia 23 czerwca 2020 r.

**Pani
Krystyna Wilisowska
Dyrektor Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Nysie
ul. Piastowska 33A
48-300 Nysa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie
ul. Piastowska 33A
48-300 Nysa

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów

- **Daria Grabowska** - inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – przewodnicząca zespołu inspektorów,
- **Joanna Antosz** - inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli

26 i 28 lutego oraz 2 i 3 marca 2020 r.

IV. Zakres kontroli

Realizacja zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie w kontrolowanym zakresie.

Ustalenia kontroli

Ocena realizacji zadań własnych powiatu wynikających z ustawy wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Stosownie do art. 182 ust. 1 ustawy zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej Starosta Nyski wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie. Zarządzeniem Nr 30 Starosty Nyskiego z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie

¹ (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111) Nazywana w dalszej części wystąpienia pokontrolnego „ustawą”

wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczono Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Nyskim.

Uchwałą NR XXV/243/17 Rady Powiatu w Nysie z dnia 8 marca 2017 r. w sprawie zmiany Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie nadanego Uchwałą Nr XXXVIII/428/06 z dnia 30 czerwca 2006 r., dokonano zmiany w zakresie § 4 dotyczącego realizowanych przez Centrum zadań poprzez rozszerzenie zadań oraz dodanie zakresu pieczy zastępczej (zał. 1). Powyższy statut uwzględnia zapis wskazujący na realizację przez Centrum ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Centrum przyjętym Uchwałą Nr 61/191/12 Zarządu Powiatu Nyskiego z dnia 26 stycznia 2012 r. (zał. 2) w Centrum został utworzony Dział Opieki Nad Rodziną i Dzieckiem składający się z kierownika działu, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, oraz stanowisk utworzonych w celu realizacji zadań dotyczących placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych i pełnoletnich wychowanków oraz realizacji pracy socjalnej.

W okresie podlegającym kontroli Starosta Nyski upoważnił osobę pełniącą obowiązki dyrektora Centrum, a następnie Dyrektora Centrum do załatwiania spraw związanych z realizacją ustawy (zał. 3, 4) a także do wydawania decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej należących do właściwości powiatu oraz do zawierania i rozwiązywania umów z rodzinami zastępczymi.

W celu dokonania oceny działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zapoznano się z losowo wybraną dokumentacją rodzin zastępczych, tj. 5 rodzin z listy osób i rodzin sprawujących pieczę zastępczą, w tym: 1 rodziną spokrewnioną, 1 rodziną niezawodową, 3 rodzinami zawodowymi w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego i 1 specjalistyczną.

Ponadto analizie poddano rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy. Dane z rejestru są przekazywane do właściwego sądu na podstawie art. 46 ust. 4 ustawy.

Z analizy dokumentacji wynika, że w rodzinach zastępczych przebywa od 1 do 5 dzieci lub osób pełnoletnich przebywających w pieczy zastępczej na podstawie art. 37 ust. 2 ustawy. Na pierwszy dzień kontroli w trzech rodzinach przebywało więcej niż 3 dzieci co zgodnie z art. 53 ust. 2 wynikało z potrzeby umieszczenia rodzeństwa. Rodziny zastępcze przed przyjęciem większej liczby dzieci wyrażały na to zgodę a koordynator rodzinnej pieczy zastępczej opiniował rodziny pozytywnie.

1. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz realizacja 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej

Stosownie do zapisu art. 180 pkt 1 ustawy powiat opracował 3-letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Nyskiego na lata 2018-2020, który został przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/335/2018 Rady Powiatu w Nysie z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie uchwalenia 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

Konstrukcja Programu nie budzi zastrzeżeń. Uwzględnia lokalne uwarunkowania, problemy społeczne, strukturę rodzicielstwa zastępczego oraz instytucjonalnej pieczy

zastępczej w powiecie, analizę SWOT pieczy zastępczej w powiecie, nakreślając kierunki działań w perspektywie 3 lat, uwzględniając podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań oraz źródła finansowania konieczne do ich realizacji.

Program kładzie nacisk na zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz na działania profilaktyczne i międzyinstytucjonalną współpracę, których celem jest wyposażenie rodziny wychowanków w kompetencje pozwalające im w przyszłości na funkcjonowanie poza systemem pomocy.

Opracowany Program uwzględnia coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach 2018-2020, który zakłada funkcjonowanie na terenie powiatu zwiększonej liczby rodzin zastępczych zawodowych, tj. w 2018 r. do 10 rodzin; w 2019 r. do 12 rodzin, w 2020 r. – do 15 rodzin.

Na dzień kontroli w powiecie nyskim funkcjonowały 4 rodziny zastępcze zawodowe, 3 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodzina zawodowa specjalistyczna oraz 1 rodzinny dom dziecka.

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu nyskiego utworzono 1 rodzinę zastępczą zawodową oraz zakończono współpracę z 1 rodzinnym domem dziecka oraz 1 rodziną zastępczą zawodową.

Centrum prowadzi kampanię informacyjną mającą na celu rozpowszechnianie informacji o możliwości ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej.

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego rozpowszechniane są ulotki oraz plakaty informacyjne, artykuły w lokalnej prasie dotyczące realizowanego przez Centrum projektu „Bliżej rodziny i dziecka - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo - wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej - II edycja” oraz artykuły dotyczące różnych imprez i zabaw organizowanych przez Centrum dla dzieci z rodzin zastępczych. Zamieszczane są informacje na stronie internetowej Centrum zachęcające do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wraz z opisem jakie kryteria należy spełniać oraz jak wygląda procedura kwalifikowania kandydatów na rodzinę zastępczą.

Centrum organizuje wyjazdy integracyjno-edukacyjne z warsztatami dla rodzin zastępczych zawodowych.

W ramach udziału w projekcie „Mądry start - Dobre działania - Lepsze pokolenie” prowadzono działania o charakterze informacyjno-aktywizującym mające na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie funkcjonowania rodzinnych form pieczy zastępczej. Zorganizowano piknik promujący ideę rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskano kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Według stanu na dzień kontroli w powiecie nyskim funkcjonowały 124 rodziny zastępcze oraz 1 rodzinny dom dziecka, spośród rodzin zastępczych 74 to rodziny zastępcze spokrewnione, 41 rodziny zastępcze niezawodowe, 4 rodziny zawodowe, 1 rodzina zawodowa specjalistyczna, 3 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

W rodzinach zastępczych przebywało w tym czasie 196 dzieci i osób pełnoletnich, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Ponadto w powiecie nyskim funkcjonuje Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie z 72 miejscami.

Na dzień 31 stycznia 2020 r. w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 70 dzieci.

Z dokumentacji objętej kontrolą wynika, że Centrum poszukiwało miejsca w pieczy zastępczej na terenie powiatu nyskiego. Skontrolowano dokumentację dotyczącą dzieci dla których Centrum poszukiwało rodzinnych form pieczy zastępczej, zgodnie ze wskazaniem w piśmie z sądu rodzinnego. W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu, Centrum każdorazowo zwracało się z prośbą do innych powiatów województwa opolskiego z zapytaniem o możliwość umieszczenia dzieci.

W kontrolowanych aktach znajdowały się wiadomości przesyłane pocztą elektroniczną do powiatów z prośbą o możliwość przyjęcia dzieci na ich terenie oraz pisma do sądu informujące o braku kandydatów na rodziny zastępcze.

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że na dzień 25.02.2020 r. w rodzinach zastępczych poza terenem powiatu nyskiego przebywało 11 dzieci (zał. 5).

W przypadku dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów, zostały zawarte porozumienia w sprawie umieszczenia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na opiekę i wychowanie.

Z dokumentacji wynika, że powiat nyski organizuje transport niezbędny w przypadku konieczności dowiezienia dziecka do pieczy zastępczej i zobowiązuje się do finansowania poniesionych z tego tytułu kosztów. Z umowy sporządzonej w dniu 7 stycznia 2020 r. między firmą HALOO-TAXI Marek Smoliński a Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie wynika, że firma przewozowa wyłoniona w ramach konkursu ofert z dnia 13.12.2019 r. zobowiązała się do świadczenia usług transportu osobowego na potrzeby Centrum.

3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia oraz udzielanie świadczeń

W Centrum udziela się wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

W aktach wychowanków znajdowały się indywidualne programy usamodzielniania opracowane przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielniania, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności. Indywidualne programy usamodzielniania akceptowane były przez dyrektora Centrum właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Usamodzielniający się wychowanek wskazywał osobę do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania, podając jej imię, nazwisko, adres oraz numer kontaktowy, a także stopień pokrewieństwa. Kandydat na opiekuna usamodzielniania wyrażał zgodę na pełnienie roli opiekuna usamodzielniania, następnie akceptowany był przez dyrektora Centrum właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Stosownie do art. 145 ust.1 ustawy indywidualne programy usamodzielniania zawierały zapisy dotyczące współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielniania, sposób uzyskania przez wychowanka wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych oraz pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych czy

podjęcia zatrudnienia. W przypadku zmiany sytuacji życiowej dokonywano aktualizacji indywidualnego programu usamodzielniania.

Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielniania dokonywano oceny końcowej procesu usamodzielniania stosownie do art. 145 ust. 7 ustawy.

W okresie objętym kontrolą, usamodzielniający się wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymali pomoc na:

- 1) kontynuowanie nauki – **61**
- 2) usamodzielnienie – **14**
- 3) zagospodarowanie – **16**

Kontroli poddano losowo wybraną dokumentację:

- 1) 5 wychowanków, którym przyznano pomoc na kontynuowanie nauki,
- 2) 3 wychowanków, którym przyznano pomoc na usamodzielnienie,
- 3) 2 wychowanków, którym przyznano pomoc na zagospodarowanie.

Ustalono, że stosownie do art. 141 ust. 1 ustawy, pomoc na kontynuowanie nauki usamodzielnienie i zagospodarowanie przyznawana była osobom opuszczającym rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą po osiągnięciu pełnoletności. W każdym przypadku umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

Powyższe formy pomocy przyznane zostały osobom usamodzielnianym, których okres pobytu w pieczy wynosił co najmniej:

- 1) 3 lata – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną,
- 2) rok – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową i placówkę opiekuńczo – wychowawczą.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie przyznawana była w każdym przypadku na wniosek osoby usamodzielnianej.

Decyzje o przyznaniu pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki wydawane były w oparciu o zgromadzoną dokumentację, zawierającą m.in. informacje: o okresie pobytu wychowanka w pieczy zastępczej, potwierdzające zamieszkanie wychowanka na terenie powiatu nyskiego przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, okres pobytu w pieczy oraz rodzaj pieczy zastępczej, miejsce osiedlenia się osoby, typ szkoły do której uczęszcza wychowanek, informacja o członkach rodziny, oświadczenie o sytuacji dochodowej wychowanka oraz o osobach wspólnie gospodarujących.

Stosownie do art. 146 ust. 2 i 3 ustawy osobie usamodzielnianej przyznawano pomoc pieniężną w wysokości 526,00 zł miesięcznie, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy. Pomoc przyznawano na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia, a w przypadku, gdy uprawnienia do pomocy nie obejmowały pełnego miesiąca kalendarzowego, pomoc przyznawana była w wysokości proporcjonalnej do liczby dni w danym miesiącu kalendarzowym, w których dana pomoc przysługiwała. Zgodnie z art. 146 ust. 4 ustawy pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki była przyznawana na czas trwania roku szkolnego lub akademickiego.

W decyzjach informowano stronę, że osoby otrzymujące świadczenia, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z art. 144 ustawy są zobowiązane niezwłocznie poinformować Centrum o każdej zmianie ich sytuacji osobistej, dochodowej i majątkowej, która ma wpływ na prawo do tych świadczeń.

Zgodnie z art. 150 ust. 1 ustawy pomoc na zagospodarowanie wypłacana była jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia,

w wysokości nie niższej niż 1.577,00 zł. Z kontrolowanej dokumentacji wynikało, że każdej z osób przyznano kwotę w wysokości 1.577,00 zł.

Kwota świadczenia wypłacana była po dostarczeniu do Centrum oryginałów faktur z przedłużonym terminem płatności lub innego dokumentu potwierdzającego złożenie zamówienia.

Analiza przedstawionej dokumentacji wskazuje, że w przypadku 1 wychowanka pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie przyznana została osobie usamodzielnianej, której dochód przekraczał 1.200,00 zł. Pomoc przyznano pomimo przekroczenia kryterium z uwagi na konieczność wykonania remontu i zakupu materiałów do wyposażenia mieszkania otrzymanego z zasobów gminy, co jest zgodne z art. 142 ust. 2 ustawy.

Ustalając dochody osób usamodzielnianych, zgodnie z art. 142 ust. 4 ustawy, uwzględniano dochody, o których mowa w ustawie o świadczeniach rodzinnych uzyskane w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku.

Pomoc na zagospodarowanie została wypłacona wychowankom w związku z ubieganiem się przez nich o świadczenie, które zamierzają przeznaczyć na remont oraz wyposażenie mieszkania otrzymanego z zasobów gminy. Usamodzielniający się wychowankowie we wnioskach wskazywali następujące potrzeby: zakup artykułów gospodarstwa domowego, sprzętu RTV, kuchenki gazowej, pieca gazowego, pościeli.

Ustalono, że spośród wylosowanych do kontroli wychowanków przyznawano pomoc na usamodzielnienie w wysokości 6.939,00 zł. Dla 2 wychowanków, którzy opuścili placówkę opiekuńczo-wychowawczą i przebywali w niej przez okres powyżej 3 lat oraz dla 1 wychowanka który opuścił rodzinę zastępczą niezawodową i przebywał w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat.

Świadczenie wypłacane było w 2 ratach po 3.469,50 zł co zostało wcześniej zawarte w indywidualnym programie usamodzielnienia. Zgodnie z decyzją przyznającą świadczenie pierwsza rata wypłacana była po dostarczeniu protokołu ustaleń dotyczącego jej wydatkowania, druga rata natomiast po rozliczeniu pierwszej raty.

Usamodzielniający się wychowankowie wnioskowali o pomoc na usamodzielnienie w celu polepszenia warunków mieszkaniowych (wyposażenie i remont mieszkania), zakup laptopa niezbędnego w procesie nauki oraz zatrudnienia.

Z osobami wnioskującymi o świadczenie sporządzano protokół ustaleń dotyczący wydatkowania pierwszej części pomocy. Wszyscy wychowankowie rozliczyli się z wydatkowanej pomocy poprzez przedłożenie stosownych faktur.

Świadczenie dla 2 wychowanków zostało wypłacone w trakcie wypłacania pomocy na kontynuowanie nauki. Wpłata pomocy na usamodzielnianie była w tych przypadkach uzasadniona koniecznością dokonania remontu i wyposażenia mieszkania oraz trudną sytuację finansową wychowanka co jest zgodne z art. 149 ust. 3 ustawy.

Wychowankowie rozliczali się z przyznanej formy pomocy poprzez faktury potwierdzające zakup sprzętów, czy wykonanych usług.

Podczas kontroli ustalono, że pomoc na zagospodarowanie i usamodzielnienie wypłacana była zgodnie z art. 149 ust. 2 i art. 150 ust. 1 ustawy jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia.

Pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie została przyznana zgodnie z art. 149 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy.

W ramach udzielanego przez Centrum wsparcia pracownicy proponują usamodzielniającym się wychowankom możliwość skorzystania z usług psychologa lub mediatora.

Pracownicy Centrum opiniują wnioski osobom objętym procesem usamodzielnienia ubiegającym się o przydział mieszkania z zasobów gminy. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą mieszkanie z zasobów gminy otrzymało 6 wychowanków (2 z rodzinnej pieczy zastępczej, 4 z placówki opiekuńczo-wychowawczej).

Centrum, w ramach uczestnictwa w projekcie „Mądry start - Dobre działania - Lepsze pokolenie” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, objęło wsparciem pełnoletnie matki opuszczające pieczę zastępczą (15 kobiet).

W ramach kontynuowania projektu „Blżej rodziny i dziecka - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej - II edycja” powiat nyski jest w trakcie tworzenia 2 mieszkań chronionych przeznaczonych dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Z kontrolowanych akt wynika, że pracownicy Centrum informują wychowanków o możliwości złożenia wniosku o przydział mieszkania z zasobów gminy, możliwości skorzystania z pomocy finansowej ośrodków pomocy społecznej. Ponadto motywują wychowanków do podjęcia zatrudnienia oraz pomagają w wyborze szkoły.

4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym

W powiecie nyskim funkcjonuje na podstawie decyzji z dnia 31 stycznia 2011 r. Nr 1/2011 PS.II.AC.9141/13/2010, zezwalającej na funkcjonowanie placówki na czas nieokreślony, Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie z 72 miejscami, w tym: z 58 miejscami socjalizacyjnymi i 14 miejscami interwencyjnymi.

Zgodnie z art. 230 ustawy, liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie może być wyższa niż 30 po upływie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie cyt. ustawy, czyli od 1 stycznia 2013 r. nie dłużej jednak niż do dnia 1 stycznia 2021 r. **Stąd ustawa nie przewiduje funkcjonowania po dniu 1 stycznia 2013 r. placówki działającej w formie zespołu placówek opiekuńczo-wychowawczych, w której przebywa więcej niż 30 dzieci.**

Po upływie wyżej wskazanego terminu – 1 stycznia 2021 r. – odnośnie placówek opiekuńczo-wychowawczych będzie miał zastosowanie art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przepis ten stanowi, że w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego **można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, z zastrzeżeniem art. 95 ust. 3a ustawy. Liczba dzieci wskazana w zdaniu poprzednim dotyczy również placówek tworzonych po 1 stycznia 2012 r. Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie przewidują w tym zakresie wyjątków, umożliwiających tworzenie nowych placówek z liczbą do 30 dzieci.**

W celu dostosowania działalności placówek do warunku określonego w przepisie art. 230 ustawy, należało zreorganizować istniejące w ramach Zespołu placówki poprzez ich podział na kilka placówek opiekuńczo-wychowawczych, spełniających wymogi ustawowe dotyczące liczby dzieci (art. 95 ust. 3 cyt. ustawy) oraz wystąpić do wojewody o wydanie zezwolenia na funkcjonowanie dla nowopowstałych placówek. Do dnia kontroli nie przeprowadzono reorganizacji placówek.

Natomiast od 1 września 2014 r. na mocy Uchwały nr XXXV/432/14 Rady Powiatu w Nysie z dnia 3 czerwca 2014 r. powołano Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie do obsługi trzech placówek opiekuńczo-

wychowawczych Powiatu Nyskiego, które wcześniej wchodziły w skład Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie, tj.: Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Nysie, przeznaczoną dla 14 dzieci, Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Jasienicy Górnej, przeznaczoną dla 28 dzieci oraz Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Paczkowie, przeznaczoną dla 30 dzieci. Jednakże, mimo powołania Centrum, Starosta Nyski nie wystąpił o zezwolenie na funkcjonowanie wyżej wskazanych trzech placówek do Wojewody Opolskiego. Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza powstaje z dniem uzyskania zezwolenia wojewody właściwego ze względu na miejsce prowadzenia tej placówki. Sama uchwała rady powiatu o jej utworzeniu jest niewystarczająca.

W obrocie prawnym nadal funkcjonuje decyzja nr 1/2011 Wojewody Opolskiego z dnia 31 stycznia 2011 r. zezwalająca na prowadzenie Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie na 72 miejsca na czas nieokreślony. Decyzja ta do dnia kontroli nie została zmieniona ani też uchylona.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie wynosi: 3.848,86 zł.

Na terenie powiatu nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

5. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu

Powiat nyski ponosił wydatki na dzieci umieszczone na terenie powiatu nyskiego oraz na terenie innych powiatów z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, tj. ponosił wydatki na dzieci przebywające w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej na terenie powiatu nyskiego, a także ponosił wydatki na dzieci przebywające w rodzinnych oraz instytucjonalnych formach pieczy zastępczej poza powiatem nyskim.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że rodzinom zastępczym na każde umieszczone dziecko, przyznawano świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania. Zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy świadczenie wynosiło nie mniej niż 694,00 zł miesięcznie w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej oraz nie mniej niż 1.052,00 zł miesięcznie w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 i 2 ustawy rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego otrzymuje dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości 2.659,80 zł brutto, zgodnie z umową zlecenie Nr 39/2017 zawartą w dniu 1 września 2017 r. zmieniona aneksem do umowy z dnia 03.04.2019 r. w części dotyczącej wysokości wynagrodzenia. Rodzina zastępcza zawodowa otrzymuje miesięcznie wynagrodzenie 2.250,00 zł brutto, zgodnie z umową zlecenie Nr 22/2019 zawartą w dniu 28.02.2019 r. natomiast zawodowa rodzina zastępcza specjalistyczna zgodnie z umową nr PCPR-24/2016 zmienioną aneksem z dnia 19.02.2018 r. otrzymywała wynagrodzenie w wys. 2.100,00 zł, które zgodnie z zapisem w ww. dokumencie, w kolejnych latach wzrastało do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ogłoszonego zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Prowadzona dokumentacja wskazuje, że Centrum przyznało rodzinie zastępczej na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy dodatek nie niższy niż kwota 200,00 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w związku z posiadaniem przez nie orzeczenia o niepełnosprawności.

W okresie objętym kontrolą Centrum przyznawało rodzinom zastępczym świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy. Spośród kontrolowanych rodzin świadczenie zostało przyznane 2 rodzinom zastępczym (1 rodzinie zastępczej niezawodowej oraz 1 rodzinie zawodowej) w związku z koniecznością zakupu łóżek, szaf, krzeseł, lampki, pościeli, poduszek, kołder, materacy, wózka dziecięcego, krzesła do karmienia. Pomoc przyznano rodzinom zastępczym jednorazowo w wysokościach: 4.319,39 zł (kwota przyznana na 4 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej) i 3.600,00 zł (kwota przyznana rodzinie zastępczej niezawodowej na 3 dzieci).

W dokumentacji znajdują się faktury potwierdzające zakup wymienionych rzeczy.

W aktach rodziny znajdował się protokół ustaleń dotyczący zakupu powyższych przedmiotów oraz protokół z wydatkowania otrzymanych przez rodzinę środków finansowych.

Z przedstawionej w Centrum dokumentacji wynika, że w okresie objętym kontrolą łączna kwota środków przyznanych rodzinom zastępczym oraz przedstawicielowi rodzinnego domu dziecka z tytułu pokrycia niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka wyniosła 31.962,39 zł (zał.6).

Z wybranych do kontroli spraw rodzin zastępczych wynikało, że zgodnie z art. 83 ust.1 pkt 1 ustawy Starosta Nyski przyznał 1 rodzinie zastępczej zawodowej dofinansowanie w wys. 1.380,00 zł do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w związku z wyjazdem rodzinnym organizowanym we własnym zakresie na 3 dzieci oraz udziałem 1 dziecka w zorganizowanej kolonii. Rodzina zastępcza została zobowiązana do rozliczenia pomocy w określonym terminie. W dokumentacji znajdują się faktury i paragony potwierdzające poniesione na dzieci koszty podczas wyjazdu oraz zaświadczenie o uczestnictwie w kolonii.

W okresie objętym kontrolą powiat nyski poniósł łączny koszt z tytułu dofinansowania wypoczynku dla dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej w wys. 17.380,00 zł. (zał.7).

W okresie objętym kontrolą, żadna z rodzin wylosowanych do kontroli, nie wniosowała o przyznanie świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy oraz świadczenia na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego o którym mowa w art. 83 ust. 4 ustawy.

Z przedstawionej w Centrum dokumentacji wynika, że od 01.01.2019 r. do dnia kontroli Centrum przyznało 1 świadczenie rodzinie zastępczej na pokrycie kosztów związanych ze zdarzeniem losowym w wys. 200,00 zł (zał. 8), a z dofinansowania na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu skorzystał rodzinny dom dziecka oraz rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego co dało łączną kwotę 12.950,00 zł. (zał. 9).

Na podstawie art. 83 ust. 2 oraz ust. 3a ustawy rodzinom zastępczym zawodowym dofinansowano utrzymanie lokalu mieszkalnego. Spośród wylosowanych do kontroli rodzin zastępczych wynika, że z tego rodzaju pomocy skorzystały 2 rodziny zastępcze zawodowe w tym 1 o charakterze pogotowia rodzinnego, w których przebywało jednocześnie 4 i 5 dzieci. Pomoc przyznawana była kwartalnie na wydatki związane z ponoszonymi opłatami za

prąd, wodę, odbiór nieczystości, usługi telekomunikacyjne. Rodzina każdorazowo składała oświadczenie o ponoszonych kosztach i przedstawiała faktury oraz potwierdzenia dokonanych przelewów z tytułu realizacji opłat. Ustalono, że wartość pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów związanych z utrzymaniem lokalu mieszkalnego za 2019 r. wyniosła 4.804,53 zł w przypadku rodziny zastępczej zawodowej oraz 4.721,78 zł w przypadku rodziny o charakterze pogotowia opiekuńczego.

W roku 2019 łączna kwota poniesionych przez powiat kosztów z tytułu utrzymania lokalu mieszkalnego dla 9 rodzinnych form pieczy zastępczej wyniosła 56.648,82 zł (zał. 10).

Zasady przyznawania środków na realizację zadań określonych w ustawie zostały uregulowane w Uchwale Nr 183/489/18 Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 12 kwietnia 2018 r. w sprawie określenia zasad przyznawania środków na realizację pieczy zastępczej zmienionej Uchwałą Nr 198/521/18 Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 26 lipca 2018 r. oraz Uchwałą Nr 55/145/19 Zarządu Powiatu w Nysie z dnia 7 listopada 2019 r. (zał. 11).

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe za I i II półrocze 2019 r. z wykonywania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, zostało sporządzone przez powiat nyski w Centralnej Aplikacji Statystycznej i przekazane Wojewodzie Opolskiemu w terminie określonym w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz.213).

7. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zaległościach z tytułu nieponoszenia miesięcznej opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy

Na podstawie art. 180 pkt 15 ustawy Centrum przekazuje do biura informacji gospodarczej, informacje o powstaniu zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Na dzień kontroli do biura informacji gospodarczej Centrum przekazało informacje dotyczące 47 osób w przypadku których powstała zaległość z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, o łącznej kwocie 332.124,85 zł.

Ocena realizacji zadań zleconych powiatu wynikających z ustawy wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy

Centrum realizuje zgodnie z art. 181 ust. 1 ustawy zadania wynikające z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowy program wsparcia rodzin z dziećmi, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy.

Zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu Dobry Start postępowania w sprawie świadczenia dobrego startu prowadzone są w jednostce organizacyjnej powiatu, w której prowadzone są postępowania w sprawie dodatku wychowawczego lub dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy – w przypadku świadczenia dobrego startu na dziecko umieszczone w pieczy zastępczej lub osobę uczącą się będącą osobą usamodzielnianą.

Starosta Nyski upoważnił w dniu 15.11.2018 r. oraz 02.01.2020 r., w formie pisemnej starszego referenta oraz Dyrektora Centrum do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia Dobry Start, a także do wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć, w tym decyzji oraz przekazywania informacji o przyznaniu ww. świadczenia wnioskodawcy.

Starosta Nyski upoważnił również do prowadzenia postępowań w sprawie świadczenia Dobry Start, a także do wydawania w tych sprawach rozstrzygnięć oraz przekazywania informacji o przyznaniu ww. świadczenia wnioskodawcy, z wyłączeniem wydawania decyzji, osoby zatrudnione na takich stanowiskach jak: starszy pracownik socjalny, starszy referent, referent, pracownik socjalny, 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 2 starszych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. **Zgodnie z art. 79 ust. 4 ustawy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może prowadzić postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat. Ustalono, że w dniu 18.11.2019 r. Starosta Nyski wycofał upoważnienia ww. koordynatorom. Niemniej w okresie od 02.07.2018 r. do 18.11.2019 r. osoby te miały możliwość prowadzenia postępowań z zakresu świadczenia Dobry Start wbrew obowiązującym przepisom ustawy.**

Analiza dokumentacji wykazała, że Centrum przyznaje świadczenie pieniężne dobry start na dzieci umieszczone w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, oraz na osoby uczące się będące osobami usamodzielnianymi. Łączna kwota wydatków z tytułu przyznanych świadczeń dobry start w okresie objętym kontrolą wyniosła 64.800,00 zł.

Zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia ustalenie prawa do świadczenia dobry start oraz jego wypłata nastąpiły na wniosek rodziny zastępczej, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz osoby uczącej się. Poddana kontroli dokumentacja zawierała zgodnie z wymogami § 10 ust. 4 rozporządzenia prawidłowo wypełniony wniosek zawierający dane dotyczące:

- nazwy i adresu organu właściwego,
- wnioskodawcy i dzieci, na które wnioskodawca ubiega się o przyznanie świadczenia dobry start, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL oraz, o ile je posiadał - adres poczty elektronicznej i numer telefonu,
- oświadczenie o uczęszczaniu do szkoły,
- oświadczenie o legitymowaniu się przez dziecko orzeczeniem o niepełnosprawności,
- klauzulę następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”,

Zgodnie z § 16 rozporządzenia Centrum udostępniało formularze wniosku o ustalenie prawa do świadczenia dobry start w postaci papierowej.

Zgodnie z § 5 ust.1 rozporządzenia świadczenie przyznano osobom w wysokości 300,00 zł, w terminie określonym w § 29 rozporządzenia tj. w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia złożenia wniosku wraz z dokumentami oraz nie później niż do dnia 30 września w przypadku wniosków złożonych w lipcu lub sierpniu.

W kontrolowanych aktach znajdowały się dokumenty potwierdzające, że wnioskodawcy byli informowani o przyznaniu świadczenia zgodnie z § 10 ust. 6 rozporządzenia.

Wypłaty świadczenia dobry start dokonano na wskazane we wnioskach numery kont bankowych.

Ze złożonych wyjaśnień do kontroli wynika, że Dyrektor placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu nyskiego, przed złożeniem do Centrum wniosku o ustalenie prawa do świadczenia Dobry Start, weryfikuje telefonicznie

w ośrodkach pomocy społecznej czy ww. świadczenie zostało wypłacane rodzicom biologicznym (zał. 12).

W przypadku 2 dzieci Centrum orzekło zwrot nienależnie pobranego świadczenia. W 1 przypadku decyzja dotyczyła dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, na które przyznano świadczenie w miesiącu wrześniu. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, ustalono, że ojciec również pobrał świadczenie na dziecko w miesiącu, w którym małaletnia została umieszczona w placówce.

W drugim przypadku decyzja orzekająca zwrot nienależnie pobranego świadczenia dotyczyła sytuacji w której dziecko przebywające w placówce opiekuńczo-wychowawczej zostało odroczone od obowiązku podjęcia nauki.

2. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy

Do dnia kontroli w powiecie nyskim nie wystąpiła konieczność finansowania pobytu w pieczy zastępczej małaletnich cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. W okresie objętym kontrolą powiat nie poniósł kosztów, o których mowa w art. 181 ust. 2a) ustawy z uwagi na brak małaletnich cudzoziemców umieszczonych w pieczy zastępczej w powiecie nyskim.

3. Finansowanie dodatku wychowawczego, dodatku, o którym mowa w art. 113a, i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy

Stosownie do zapisu art. 181 ust. 3 ustawy powiat nyski realizuje zadanie dotyczące finansowania dodatku wychowawczego, dodatku o którym mowa w art. 113a i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy.

Zgodnie z art. 80 ust. 1a oraz 88 ust. 4 ustawy rodzinom zastępczym Centrum przyznaje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci².

Stwierdzono, że rodzinom zastępczym wypłacono dodatek wychowawczy:

- 1) w 2019 r. w wysokości 940.583,71 zł,
- 2) w 2020 r. (do dnia 02.03.2020 r.) w wysokości 158.705,82 zł.

Zgodnie z art. 113a ustawy, Centrum przyznawało dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci na wniosek dyrektora placówek opiekuńczo – wychowawczych, na każde umieszczone w tej placówce dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych wypłacono dodatek wychowawczy:

- 1) w 2019 r. w wysokości 191.376,33 zł,
- 2) w 2020 r. (do dnia 02.03.2020 r.) w wysokości 64.483,90 zł.

W celu weryfikacji prawidłowości przyznawania przez Centrum powyższego świadczenia wylosowano do kontroli dokumentację 14 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie nyskim. oraz dokonano analizy dokumentacji w sprawie przyznawania świadczenia dzieciom przebywającym w wylosowanych podczas kontroli rodzinnych form pieczy zastępczej.

Dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci przyznano na podstawie decyzji, zgodnie z zasadami określonymi w art. 87 ust. 1 oraz 113a ustawy.

² Nazywany w dalszej części wystąpienia pokontrolnego „dodatkiem wychowawczym”.

Prawo do dodatku ustalano na okres 12 miesięcy, a w przypadku braku zmian w sytuacji rodziny zastępczej mającej wpływ na prawo do dodatku, na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu. W przypadku, gdy świadczenie przysługiwało za niepełny miesiąc kalendarzowy, dodatek wychowawczy wypłacany był proporcjonalnie do liczby dni pobytu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym, co jest zgodne z art. 87 ust. 3 ustawy.

Powiat nyski w 2019 r. korzystał z ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej programu pn. „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”, w związku z czym otrzymał dofinansowanie w wysokości 54.351,00 zł.

Ocena realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Centrum prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, poprzez działania informacyjne mające na celu dotarcie do różnych grup społecznych.

Rodziny zastępcze zawodowe oraz niezawodowe posiadały świadectwa ukończenia szkolenia dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W okresie objętym kontrolą Centrum nie prowadziło szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a jedynie zlecało realizację zadania firmie „Integritas” wyłonionej w ramach zapytania ofertowego.

Pracownicy prowadzą procedurę kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą 1 rodzinny dom dziecka przekształcił się na rodzinę zastępczą niezawodową, 1 rodzina pełniąca funkcję rodziny zastępczej zawodowej zrezygnowała z ww. funkcji. W 2019 r. 1 z rodzin niezawodowych złożyła wniosek o przekształcenie się w rodzinę zawodową.

W okresie objętym kontrolą w Centrum zarejestrowanych zostało 27 kandydatów na rodzinę zastępczą. W efekcie 7 osób ukończyło szkolnie. Kandydaci zgłaszani byli przez sąd rodzinny w celu sporządzenia opinii o kandydatach na rodzinę zastępczą, oraz przez osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, które bezpośrednio zwróciły się do Centrum.

Zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy osoby pełniące funkcję rodzin zastępczych:

- nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie była im ograniczona ani zawieszona,
- nie dotyczył ich obowiązek alimentacyjny,
- nie były ograniczone w zdolności do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawioną przez psychologa.

Ponadto w aktach rodzin znajdowały się zaświadczenia lekarskie o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy.

Kandydaci posiadali opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy opinie były sporządzone przez psychologa, który posiadał co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2 letnie doświadczenie zawodowe w poradnictwie rodzinnym.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzał analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o której stanowi art. 42 ust. 7 ustawy. Pracownicy Centrum udają się na wizytę do domu kandydatów w celu bliższego ich poznania oraz ustalenia warunków bytowych oraz mieszkaniowych. W aktach znajdowały się dokumenty, które uwzględniały podstawowe dane kandydatów na rodzinę zastępczą, opis ich sytuacji mieszkaniowej, zawodowej, zdrowotnej, bytowej oraz opis funkcjonowania i przeciwskazania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka kierowani byli do udziału w szkoleniu dla rodzin zastępczych prowadzonego przez firmę szkoleniową.

Stosownie do art. 45 ustawy, na wniosek kandydata organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydawał zaświadczenia kwalifikacyjne potwierdzające ukończenie szkolenia, spełnienie warunków z art. 42 ustawy oraz posiadanie predyspozycji i motywacji do sprawowania pieczy zastępczej.

Organizator nie weryfikował osób tworzących rodziny zastępcze oraz rodzinny dom dziecka, w rejestrze sprawców na tle seksualnym co jest niezgodnie z art. 21 ustawy z dnia 16 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 152). Z treści przywołanego przepisu wynika, że przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi pracodawcy lub inni organizatorzy w zakresie takiej działalności są obowiązani do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym.

W trakcie czynności kontrolnych Dyrektor Centrum podjął działania w celu zweryfikowania rodzin w ww. rejestrze i na dzień kontroli utworzone zostało konto w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz zweryfikowano 7 osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą.

2. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz ich finansowanie.

Centrum nie prowadzi szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, a jedynie zleca realizację zadania firmie wyłonionej w ramach zapytania ofertowego.

W związku z udziałem Centrum w projektach takich jak: „W domu najlepiej” oraz „Mądry start - Dobre działania - Lepsze pokolenie”, odbyły się szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz ustanowionych przez sąd rodzin zastępczych.

Ponadto uczestnicy szkolenia mieli możliwość odbycia praktyk, które są warunkiem niezbędnym do otrzymania świadectwa jego ukończenia, w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej na terenie powiatu nyskiego.

Z prowadzonej dokumentacji wynika, że rodziny zastępcze brały udział w szkoleniach z zakresu problematyki opiekuńczo-wychowawczej.

W dokumentacji znajdowały się informacje o szkoleniach oraz warsztatach ukończonych przez rodziny zastępcze o następującej tematyce:

- „Skuteczne metody pracy z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej”,
- „Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym u dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej”,
- „Nadpobudliwość psychoruchowa dzieci, jak pomagać dziecku z ADHD”,
- „Więź jako czynnik chroniący rozwój dziecka”,
- „Terapia dzieci z FAS i innymi zaburzeniami rozwoju”,

Centrum organizowało wyjazdy integracyjno-edukacyjne z możliwością udziału w warsztatach tematycznych dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz ich podopiecznych, które miały na celu wzrost kompetencji osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, a w konsekwencji poprawne funkcjonowanie dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej, w życiu społecznym.

3. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez: grupy wsparcia, specjalistyczne poradnictwo, rodziny pomocowe, wolontariat.

Rodziny zastępcze miały możliwość korzystania z organizowanych przez Centrum spotkań w formie grup wsparcia, które odbywały się w Domu Formacyjnym w Nysie i prowadzone były przez terapeutę. Spotkania odbywały się 1-2 razy w miesiącu a uczestniczyło w nich od 7 do 12 osób. Tematy poruszane na spotkaniach to m. in.: „Jak mówić, żeby nas słuchano. Jak słuchać żeby do nas mówiono. Rzecz o komunikacji”, „Co robić aby dziecku chciało się chcieć, „Jak skutecznie motywować dzieci”.

Terminarz spotkań w ramach grup wsparcia uwzględnia spotkania, które odbywać się będą do połowy roku 2020.

Zawodowe rodziny zastępcze wraz ze swoimi podopiecznymi, skorzystały z możliwości udziału w kilkudniowych wyjazdowych warsztatach integracyjno-edukacyjnych pn. „Z dziećmi i dla dzieci- skuteczne metody komunikacji z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej”, w których wzięły udział 52 osoby (16 osób dorosłych oraz 36 dzieci).

Rodziny zastępcze wymieniały swoje doświadczenia podczas organizowanych spotkań z okazji Dnia Dziecka i Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz wyjazdów integracyjnych.

W okresie podlegającym kontroli, Centrum zatrudniało psychologa, którego zadaniem jest wsparcie psychologiczne rodziców zastępczych oraz dzieci objętych ich opieką. W roku 2019 r. wsparciem psychologa objęto 41 dzieci.

W ramach udziału Centrum w programie profilaktyki wad wzroku p.n. „Zobacz lepszą przyszłość” skierowanym do podopiecznych przebywających w pieczy zastępczej w wieku 5-26 lat, przebadano wszystkich zainteresowanych podopiecznych oraz wyposażono tych, u których wystąpiła wada wzroku, w bezpłatne spersonalizowane okulary. Z 40 przebadanych podopiecznych 32 otrzymało szkła korekcyjne w indywidualnie dobranych oprawkach.

W związku z realizacją projektu „W domu najlepiej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych, objęte zostały wsparciem i opieką psychologiczną.

Ponadto w ramach udziału w projekcie Centrum umożliwiło wsparcie rehabilitacyjne dzieciom objętym rodzinną pieczęcią zastępczą w wieku od urodzenia do 18 roku życia, zgodnie z zaleceniami lekarza.

Z dokumentacji prowadzonej w Centrum wynika, że stosownie do art. 73 ust. 1 ustawy rodziny zastępcze lub prowadzący rodzinny dom dziecka powierzały czasowo opiekę dzieci przebywających w pieczy zastępczej, rodzinie pomocowej na podstawie zawartej umowy zlecenie pomiędzy rodziną zastępczą a rodziną pomocową. Zgodnie z przedstawionym w Centrum wykazem, w okresie objętym kontrolą 6 rodzin pełniło funkcję rodzin pomocowych. Ustalono, że zgodnie z art. 74 ust. 1 pkt 1 ustawy, rodziny którym powierzono dzieci w związku z czasowym niesprawowaniem opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, były zawodowymi rodzinami zastępczymi (w przypadku 4 rodzin), rodziną zastępczą niezawodową (1 przypadek) oraz rodzinnym domem dziecka (1 przypadek).

Zgodnie z art. 75 ust. 1 oraz ust. 3a ustawy podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej była umowa zawarta między starostą lub osobą pełniącą obowiązki dyrektora upoważnioną przez starostę do zawierania i rozwiązywania umów, a rodziną pomocową. Zawierane umowy określały w szczególności informacje o których mowa w art. 75 ust. 2 ustawy. W żadnym z przypadków czas pobytu dziecka w rodzinie pomocowej nie przekroczył 2 miesięcy co jest zgodne z art. 75 ust. 6 ustawy.

Stosownie do art. 57 ust. 1a oraz art. 64 ust. 2 ustawy Centrum zatrudnia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. W okresie objętym kontrolą z tego rodzaju pomocy skorzystało 5 zawodowych rodzin zastępczych, 3 rodziny niezawodowe oraz 2 rodzinne domy dziecka.

Rodziny zastępcze mają możliwość skorzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego, oferowanego przez psychologa zatrudnionego w Centrum.

Centrum poszukiwało wolontariuszy do współpracy z rodzinami zastępczymi. Z informacji zamieszczonej na stronie internetowej wynika, że poszukiwano kandydatów na wolontariuszy do wspierania podopiecznych przebywających w rodzinach zastępczych w ramach pomocy w bieżącej nauce i odrabianiu lekcji, aktywizacji społecznej dzieci i młodzieży, pomocy w organizacji czasu wolnego poprzez udział w grach i zabawach oraz ułatwianiu im dostępu do różnych wydarzeń kulturalnych.

4. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi

Centrum współpracuje z sądami, ośrodkami adopcyjnymi, instytucjami oświatowymi, ośrodkami pomocy społecznej, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, świetlicami, poradniami specjalistycznymi, kościołem, stowarzyszeniami. W aktach rodzin zastępczych znajdowała się korespondencja z ww. instytucjami dot. dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzin zastępczych oraz rodziców biologicznych dzieci.

Ze gromadzonej dokumentacji wynika, że Centrum informuje pisemnie ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziców biologicznych dziecka, o fakcie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz ustala sytuację rodziców biologicznych, w szczególności pod kątem możliwości powrotu dziecka do środowiska biologicznego lub sytuacji w rodzinie w trakcie urlopowania dziecka.

Ponadto Centrum zaprasza przedstawiciela ośrodka pomocy społecznej na zespoły do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Centrum współpracuje z sądami rejonowymi w zakresie m. in. udostępniania dokumentacji dotyczącej rodziny zastępczej oraz zasadności pobytu w pieczy a także z ośrodkiem adopcyjnym w zakresie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną.

W wyniku analizy prowadzonej dokumentacji ustalono, że zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy Centrum współpracowało z sądem w zakresie przekazywania wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej.

Dyrektor Centrum na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy dochodził świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok.

5. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz dokonywanie oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka

Stosownie do art. 129 oraz 130 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Ocena sytuacji dziecka dokonywana była w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikowania planu pomocy dziecku, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, monitorowania sytuacji prawnej dziecka oraz procedur adopcyjnych, informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Oceny sytuacji dziecka dokonywane były na posiedzeniach z udziałem rodziny zastępczej, pedagogiem, psychologiem, asystentem rodziny (w przypadku rodziny biologicznej objętej jego wsparciem), przedstawicielem ośrodka adopcyjnego, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodziców dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

Z analizy dokumentacji wynikało, że do udziału w posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej byli również zapraszani przedstawiciele sądu oraz przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej.

Podczas kontroli stwierdzono, że stosownie do art. 131 ust. 1 ustawy oceny sytuacji dziecka w przypadku dziecka w wieku poniżej 3 lat przeprowadzano nie rzadziej niż co 3 miesiące, w przypadku starszych dzieci oceny przeprowadzone były nie rzadziej, niż co 6 miesięcy. Po dokonaniu oceny Centrum formułowało na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 132 ustawy organizator dokonywał oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji i motywacji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Oceni podlegały również warunki materialno-bytowe rodziny zastępczej oraz metody pracy z dzieckiem stosowane przez rodzinę zastępczą, a także sposób zaspokajania indywidualnych potrzeb dzieci w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Analiza przedstawionej dokumentacji wskazuje, że zgodnie z art. 134 ust. 1 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał pierwszej oceny rodziny zastępczej nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej, a kolejna ocena była dokonywana po upływie roku od pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata.

W każdym z kontrolowanych przypadków ocena rodziny zastępczej była pozytywna.

6. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy

Dyrektor Centrum zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy przedstawił staroście i radzie powiatu nyskiego roczne sprawozdanie z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2018 w dniu 29.03.2019 r. Na podstawie art. 182 ust. 5 ustawy Dyrektor złożył zarządowi powiatu roczne sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz przedstawił zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

7. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Stosownie do art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy dokumentacja dzieci z uregulowaną sytuacją prawną została przekazana do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodzin adopcyjnych.

Zgodnie z przedstawionym w Centrum wykazem dzieci zgłoszonych do adopcji, w okresie objętym kontrolą, do ośrodka adopcyjnego zgłoszono 23 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W efekcie w przypadku 5 dzieci adopcja doszła do skutku, w 8 przypadkach ośrodek adopcyjny podjął decyzję o pozostawieniu małoletnich w dotychczasowej formie pieczy zastępczej, w 1 przypadku zmieniono formę pieczy zastępczej na rodzinę niezawodową, a w pozostałych przypadkach w dalszym ciągu trwają procedury adopcyjne.

8. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Centrum zapewnia koordynatorom dostęp do szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji. Koordynatorzy brali udział min. w następujących szkoleniach:

- „Studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie”- cykl szkoleniowy,
- „Mediacje rodzinne”.

Szkolenia organizowane były przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w związku z czym powiat nie ponosił żadnych kosztów na ich realizację.

W aktach osobowych koordynatorów znajdowały się zaświadczenia i certyfikaty poświadczające ukończenie ww. szkoleń.

9. Kwalifikacje i zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

W badanym okresie Centrum zatrudniało 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 1 z koordynatorów znajdował się na długotrwałym urlopie.

Na wniosek rodziny zastępczej wsparciem koordynatora objętych było 74 rodzin co wskazuje na przekroczenie limitu rodzin o którym mowa w art. 77 ust. 4 ustawy. Z prowadzonej dokumentacji wynika, że 2 koordynatorów współpracuje z 25 rodzinami każdy, a 1 ma pod opieką 24 rodziny.

Z dokumentacji prowadzonej w Centrum wynika, że w dniu 20.02.2020 r. tj. przed rozpoczęciem czynności kontrolnych Dyrektor Centrum złożył wniosek w sprawie zajęcia stanowiska przez Zarząd Powiatu, który został przedstawiony Staroście Nyskiemu (zał. 13).

Z pisemnego oświadczenia Dyrektora Centrum (zał. 14) wynika, że w wyniku rozmów przeprowadzonych ze Starostą Nyskim oraz członkami Zarządu, złożony został ww. wniosek celem wyrażenia zgody na etaty koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na ostatni dzień kontroli decyzja Zarządu nie została jeszcze podjęta.

W stosunku do 53 rodzin zastępczych nieobjętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wsparcie to było udzielane przez osobę zatrudnioną na stanowisku referenta. Zgodnie z art. 77 ust. 1a ustawy, w stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Ustawa nie wskazuje, kto ma faktycznie wykonywać zadania przypisane organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej oraz nie określa wymagań w stosunku do osób – innych niż koordynator – zatrudnionych u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, niemniej w przypadku wykonywania czynności mających na celu pomoc i wspieranie rodzin w wykonywaniu przez nich funkcji opiekunów zastępczych, niezbędne jest zapewnienie wsparcia przez osobę posiadającą odpowiednie przygotowanie i zatrudnioną na stanowisku właściwym do powierzonych zadań.

Z zakresu czynności osoby, której powierzono wykonywanie zadań przypisanych organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej wobec rodzin nieobjętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wynika, że do jego zadań należy udzielanie pomocy i wsparcia rodzinnym formom pieczy zastępczej oraz ich pełnoletnim wychowankom, a także dokonywanie ocen i opinii dotyczących rodzin zastępczych oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka, co wymaga odpowiedniego przygotowania w zakresie pracy z rodziną w celu zdobycia odpowiednich do tego kwalifikacji.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2018 poz. 936 ze zm.) referent jest zaliczany do stanowisk urzędniczych, zadania jednak jakie zostały mu przypisane odpowiadają zadaniom przyporządkowanym stanowiskom pomocniczym i obsługi. Wobec powyższego organizator zapewnił pomoc rodzinom zastępczym nieobjętym wsparciem koordynatora świadczoną przez pracownika zatrudnionego na stanowisku nieuprawniającym do podejmowania współpracy z rodziną zastępczą, zwłaszcza w sytuacji gdy rodzina będzie wymagała pomocy specjalistycznej.

Wskazaniem byłoby aby obowiązki polegające na udzielaniu pomocy i wsparcia rodzinnym formom pieczy zastępczej, powierzone zostały osobie na stanowisku, któremu przypisane jest realizowanie zadań w przedmiotowej formie z zachowaniem wymaganego przygotowania zawodowego do podejmowania współpracy z rodzinami, które w szczególności wymagają profesjonalnego wsparcia w pokonywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych przez osoby do tego wykwalifikowane.

Koordynatorzy zostali zatrudnieni w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy.

Zgodnie z wymogiem art. 78 ust. 1 pkt 1lit. a ustawy koordynatorzy zatrudnieni w Centrum ukończyli studia wyższe na kierunku pedagogika, nauki o rodzinie, oraz psychologia.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 pkt 2-4 koordynatorzy nie są osobami pozbawionymi władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im zawieszona ani ograniczona, nie posiadają obowiązku alimentacyjnego i nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, co zostało potwierdzone poprzez złożenie przez nich odpowiednich oświadczeń.

Ustalono, że praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 79 ust. 3 ustawy.

Z dokumentacji prowadzonej w Centrum wynika, że w okresie objętym kontrolą 4 koordynatorów prowadziło postępowania z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat co jest niezgodne z art. 79 ust. 4 ustawy.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji stwierdzono, że koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy przygotowywał plan pomocy dziecku. Plany sporządzane były we współpracy z rodziną zastępczą dziecka oraz asystentem rodziny. W przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny plan pomocy dziecku został opracowany we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną.

W planach pomocy dziecku uwzględniano cel do osiągnięcia z dzieckiem i rodziną zastępczą, zadania i sposób ich realizacji, wskazywano osoby wspierające i odpowiedzialne za realizację zadania, wyznaczano terminy wykonywania zadań oraz ocenę realizacji zadań.

W dokumentacji rodzin zastępczych prowadzonych przez koordynatora znajdują się notatki z działań przeprowadzanych przez koordynatorów z których wynika, że koordynator nawiązywał kontakt z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny współpracującym z rodziną biologiczną, ustalał bieżącą sytuację rodziny, monitorował utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem a także funkcjonowanie rodziny podczas urlopowania dziecka w domu rodzinnym. Koordynatorzy prowadzili karty czynności z których wynika, że wizyty w rodzinach odbywały się średnio 1 raz w miesiącu, kontakty z rodziną odbywały się również telefonicznie. Z zapisów wynika, że w Centrum odbywały się spotkania rodziców biologicznych z dziećmi, które wcześniej były ustalane, w konsultacji z koordynatorem, między osobami sprawującymi pieczę nad dzieckiem a rodzicami biologicznymi.

Koordynatorzy monitorowali sytuację zdrowotną dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, sugerowali oraz wskazywali rodzicom zastępczym podejmowanie właściwych działań w szczególności w sytuacjach kiedy zauważyli coś niepokojącego, jak np. zgłoszenie dziecka do poradni psychologiczno-pedagogicznej z uwagi na niepokojące zachowania dziecka na tle seksualnym. W dokumentacji znajdują się również zalecenia Dyrektora Centrum o objęciu dziecka konsultacjami psychologicznymi w Centrum.

W celu dokumentowania prowadzonych przez siebie działań na rzecz rodziny koordynator sporządzał notatki służbowe.

VI. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie

W trakcie kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) nieweryfikowanie rodzin zastępczych oraz osób pełniących funkcję rodzinnego domu dziecka, w rejestrze sprawców na tle seksualnym, co jest niezgodne z art. 21 ustawy z dnia 16 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,
- 2) powierzenie prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej co jest niezgodne z art. 79 ust. 4 ustawy,
- 3) przekroczenie limitu rodzin będących pod opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 77 ust. 4 ustawy,
- 4) funkcjonowanie na terenie powiatu zespołu placówek opiekuńczo-wychowawczych z 72 miejscami co jest niezgodne z art. 230 ustawy, a tym samym nie zrealizowanie zaleceń sformułowanych w wystąpieniach pokontrolnych z dnia: 1 lipca 2014 r., 22 czerwca 2016 r. oraz 15 stycznia 2018 r., dotyczących obowiązku dostosowania działalności Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Paczkowie do wymogów ustawy,
- 5) powierzenie zadań polegających na pomocy i wsparciu osób tworzącym rodzinne formy pieczy zastępczej, osobie na stanowisku urzędniczym.

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości było nieprzestrzeganie przepisów prawa oraz niewystarczający nadzór Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie nad realizowanymi przez pracowników zadaniami.

Niezweryfikowanie osób pełniących funkcję rodzinnej pieczy zastępczej w rejestrze sprawców na tle seksualnym, może skutkować sprawowaniem opieki nad małoletnimi przez osoby karane i może stanowić dla dzieci zagrożenie.

Prowadzenie przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat oraz podejmowanie przez nich współpracy z większą ilością rodzin, może skutkować niską efektywnością prowadzonej pracy z rodziną.

Wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej przez osobę zatrudnioną na stanowisku referenta, który nie będzie posiadał odpowiednich kwalifikacji zawodowych może skutkować brakiem efektywności działań z rodzinami nieobjętymi wsparciem koordynatora.

Skutkiem niedostosowania placówek do obowiązujących przepisów prawa może być niezachowanie obowiązującego w placówkach opiekuńczo-wychowawczych standardu usług oraz standardu opieki i wychowania.

Za powstałe nieprawidłowości odpowiadają osoby pełniące funkcję Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie w okresie objętym kontrolą oraz Zarząd Powiatu Nyskiego.

VII. Uwagi i wnioski

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- 1) zadania powiatu nyskiego w zakresie pieczy zastępczej Starosta Nyski wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie,
- 2) Centrum jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizowało zadania powiatu określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) Centrum posiada i realizuje 3 – letni program rozwoju pieczy zastępczej. Założenia programu są adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb w zakresie rodzin zastępczych,
- 4) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni w Centrum posiadają kwalifikacje określone w art. 78 ust.1 ustawy,
- 5) koordynatorzy współpracują z większą ilością podopiecznych niż zezwala na to ustawa,
- 6) koordynatorzy prowadzili postępowania z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat, co jest niezgodne z art. 79 ust. 4 ustawy,
- 7) osoba zatrudniona na stanowisku referenta udzielała pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym nieobjętym wsparciem koordynatora,
- 8) Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewniał wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą,
- 9) powiat nyski finansował świadczenia pieniężne dotyczące dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- 10) powiat nyski organizował wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze przez wspieranie procesu usamodzielnienia oraz udzielanie świadczeń,
- 11) Centrum sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazuje je właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, z zachowaniem

- terminów określonych w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 12) Centrum realizuje zadania wynikające z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
 - 13) Centrum przyznaje dodatek wychowawczy, o którym mowa w art. 113a i dodatek do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy,
 - 14) pracownicy Centrum posiadali upoważnienia Starosty do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia dobrego startu wynikających z § 8 ust. 3 rozporządzenia,
 - 15) Centrum prowadzi nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kwalifikuje osoby kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
 - 16) Organizator przeprowadza analizę, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy,
 - 17) Centrum dokonuje ocen okresowej sytuacji dziecka oraz ocen rodziny zastępczej na podstawie art. 128, 129 oraz 134 ustawy,
 - 18) Organizator nie weryfikował osób tworzących rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka w rejestrze sprawców na tle seksualnym co jest niezgodne z art. 21 ustawy z dnia 16 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,
 - 19) Dyrektor Centrum zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 przedstawił staroście i radzie powiatu roczne sprawozdanie z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz przedstawił zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej,
 - 20) Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zgłaszał do ośrodków adopcyjnych informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających na podstawie art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy,
 - 21) Centrum zapewnia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
 - 22) koordynatorzy wykonują pracę w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, co jest zgodne z art. 79 ust. 2 ustawy,
 - 23) praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej nie jest łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 79 ust. 3 ustawy,
 - 24) w związku z realizacją art. 77 ust. 1a ustawy w stosunku do rodzin zastępczych nieobjętych opieką koordynatora, zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej,
 - 25) plany pomocy dziecku opracowano we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną zgodnie z treścią art. 77 ust. 3 pkt 2) ustawy.
 - 26) placówka opiekuńczo-wychowawcza funkcjonująca na terenie powiatu nie została dostosowana do obowiązujących przepisów.

VIII. Zalecenia pokontrolne.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości na podstawie art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

zalecam:

- 1) weryfikowanie osób tworzących rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka, przed nawiązaniem z nimi stosunku pracy lub przed dopuszczeniem ich do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem małoletnich**

lub opieką nad nimi, w Rejestrze Sprawców Przepęstw Na Tle Seksualnym zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 16 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,

- 2) przestrzeganie art. 79 ust. 4 ustawy w zakresie nie powierzania koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat,
- 3) powierzanie zadań pracownikom zgodnie z zajmowanymi przez nich stanowiskami oraz uprawnieniami i kwalifikacjami wynikającymi z zajmowanego stanowiska służbowego,
- 4) przestrzeganie limitu rodzin zastępczych będących pod opieką koordynatorów, określonego w art. 77 ust. 4 ustawy.
- 5) reorganizację zespołu placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu zapewnienia funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych w powiecie nyskim, zgodnie z wymogami określonymi w ustawie.

POUCZENIE

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 186 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

Inspektor Wojewódzki

Daria Grabowska

Inspektor Wojewódzki

Joanna Antosz

Z up. Wojewody Opolskiego

.....
(pieczęć imienne i podpis dyrektora Biura ds. wspierania rodziny, pieczy zastępczej i samodzielnich pełnoletnich wychowanków Sekcji wydziału Urzędu wojewódzkiego)

.....
(pieczęćki imienne i podpisy zespołu inspektorów)

Do wiadomości:
Pan Andrzej Kruczkiewicz
Starosta Nyski
ul. Piastowska 33
48-300 Nys